

OSNAČENÍ PŮVODU A ZEMĚPISNÁ OSNAČENÍ

Co je označení původu a zeměpisné označení?

Co lze chránit jako označení původu a zeměpisné označení?

Proč usilovat o právní ochranu označení původu a zeměpisného označení?

Kdo si může zapsat označení původu a zeměpisné označení?

Jak podat žádost o označení původu a zeměpisné označení?

Jak probíhá řízení o žádosti?

Jaká je doba platnosti označení původu a zeměpisného označení?

Lze upravit či změnit zapsané označení původu a zeměpisné označení?

Jak lze získat ochranu označení původu nebo zeměpisného označení v zahraničí?

Jaké jsou základní správní poplatky?

Kde můžete získat další informace?

Co je označení původu a zeměpisné označení?

Označení původu a zeměpisné označení je **název** produktu, jehož kvalita, pověst nebo jiné charakteristické vlastnosti souvisejí s jeho zeměpisným původem. Zakládají práva duševního vlastnictví pro konkrétní názvy produktů, jejichž vlastnosti jsou specifickým způsobem spjatý s oblastí produkce.

Označování zboží pomocí označení původu nebo zeměpisných označení sahá hluboko do historie a je spjaté s vyjádřením kvality a specifičnosti produktu spojené s konkrétním územím, a to nejen kvůli klimatu či surovinám, ale i lidské práci a způsobu výroby. Spotřebitel se s označením původu a zeměpisným označením setkává na produktech pocházejících z České republiky (dále také „ČR“), z členských států Evropské unie (dále také „EU“) a také na produktech pocházejících ze zahraničí mimo EU.

Příklady označení původu a zeměpisných označení jsou České pivo, Prosciutto di Parma, Roquefort, Pardubický perník, Grappa, Valašský frgál, Prosecco, Karlovarský porcelán nebo Český granát.

Označení původu a zeměpisné označení je obvykle tvořeno dvěma výrazy, a to označením oblasti, ze které výrobek pochází, a označením druhu produktu, jako např. Budějovické pivo, Olomoucké tvarůžky, Třeboňský kapr, Věstarská cibule, Český křišťál, ale spotřebitel se může setkat také s výrazy, které jsou tradičně používanými názvy nebo se jedná pouze o zeměpisné výrazy, např. Feta, Vinho Verde, Halloumi, Champagne, Porto, Gorgonzola.

Název identifikující produkt lze chránit jako označení původu nebo zeměpisné označení, pokud je prokázáno, že zeměpisný původ má zásadní význam pro danou jakost, pověst nebo jiné specifické vlastnosti produktu, a tedy musí být splněny následující 3 podmínky:

- u **označení původu**:

1. původ produktu je spjat s konkrétním místem, regionem nebo zemí, ze které pochází,
2. kvalita nebo vlastnosti produktu jsou zásadně nebo výlučně dány konkrétním zeměpisným prostředím s jeho vlastními charakteristickými přírodními a lidskými vlivy,
3. a všechny výrobní fáze produktu musí probíhat ve vymezené zeměpisné oblasti. (vyžaduje se úzká vazba na oblast původu)

- u **zeměpisných označení**:

1. původ produktu je spjat s konkrétním místem, regionem nebo zemí, ze které pochází,
2. určitá kvalita, pověst nebo jiné vlastnosti produktu lze přičíst především jeho zeměpisnému původu,
3. a minimálně jedna z výrobních fází produktu musí probíhat ve vymezené zeměpisné oblasti.

Zjednodužit rozpoznání chráněného označení původu nebo chráněného zeměpisného označení mohou symboly Evropské unie, a to:

symbol pro chráněné označení
původu

symbol pro chráněné zeměpisné
označení,

které se umísťují na obal či etiketu produktu spolu s chráněným názvem produktu. Na etiketě a obalu lze vedle názvu označení a symbolu uvést i přímo slovní spojení „chráněné označení původu“ nebo „chráněné zeměpisné označení“ nebo zkratku „CHOP“ nebo „CHZO“ (mj. na obalech produktů pocházejících z jiných členských států EU se spotřebitel setkává se zkratkami jako např. PDO, PGI, DOP, IGP, AOP, IGP).

Jako označení původu lze chránit zemědělské produkty, potraviny, vína, lihoviny (zemědělské zboží) a řemeslné a průmyslové výrobky (nezemědělské zboží), a to na území EU jako celku a i v dalších vybraných zemích světa..

Označení původu a zeměpisné označení **může používat každý výrobce**, kdo ve vymezené zeměpisné oblasti vyrábí, zpracovává a připravuje produkty se specifickými vlastnostmi a kvalitou. Jedná se tedy o kolektivní právo (právo nevýlučné povahy), které mohou uplatňovat všichni způsobilí výrobci či hospodářské subjekty ve vymezené oblasti, kteří dodržují specifikaci produktu.

Specifikace produktu stanovuje požadavky na jakost, pověst nebo jiné charakteristické vlastnosti produktu související s jeho zeměpisným původem a podmínky a požadavky na výrobu a zpracování produktu. Specifikace produktů pocházejících z ČR je dostupná na internetových stránkách Úřadu průmyslového vlastnictví (dále také jako „Úřad“). Její zkrácená verze (tzv. jednotný dokument) je dostupná v příslušném rejstříku označení původu a zeměpisných označení EU, kde lze nalézt zkrácené verze specifikací všech označení původu a zeměpisných označení chráněných na území EU (tj. pocházejících ze všech členských států EU a ze třetích zemí).

Na označení původu a zeměpisné označení, na rozdíl od ochranných známek, které jsou předmětem výlučného vlastnictví, tj. právo na jejich užívání má pouze vlastník ochranné známky, **nelze poskytovat licenci**. Dále zapsané označení původu a zeměpisné označení **nesmí být poskytnuto jako zástava**.

Právní předpisy:

V České republice jsou označení původu a zeměpisná označení zakotvena v zákoně č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení a o změně zákona o ochraně spotřebitele, v pozdějším znění, který upravuje vnitrostátní fázi řízení o žádosti o zápis označení v EU a vnitrostátní postup v případě žádosti o mezinárodní zápis označení.

Označení původu a zeměpisná označení platná na úrovni Evropské unie jsou zakotvena v několika nařízeních dle druhu produktu, který má být chráněn. V posledních letech se EU zabývá harmonizací předpisů týkajících se označení původu a zeměpisných označení. Seznam právních předpisů Evropské unie je poměrně široký s ohledem na druhy produktů, které lze chránit.

Zemědělské produkty a potraviny, vína a lihoviny:

- *Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2024/1143, o zeměpisných označeních pro víno, lihoviny a zemědělské produkty, jakož i zaručené tradiční speciality, a o nepovinných údajích o jakosti pro zemědělské produkty, kterým se mění nařízení (EU) č. 1308/2013, (EU) 2019/787 a (EU) 2019/1753 a zrušuje nařízení (EU) č. 1151/2012.*
- *Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2021/2117, kterým se mění nařízení (EU) č. 1308/2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty, nařízení (EU) č. 1151/2012, o režimech jakosti zemědělských produktů a potravin, nařízení (EU) č. 251/2014, o definici, popisu, obchodní úpravě, označování a ochraně zeměpisných označení aromatizovaných vinných výrobků a nařízení (EU) č. 228/2013, kterým se stanoví zvláštní opatření v oblasti zemědělství ve prospěch nejvzdálenějších regionů Unie.*
- *Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2025/27 ze dne 30. října 2024, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1143 o pravidla týkající se zápisu a ochrany zeměpisných označení, zaručených tradičních specialit a nepovinných údajů o jakosti a kterým se zrušuje nařízení v přenesené pravomoci (EU) č. 664/2014.*
- *Prováděcí nařízení Komise (EU) 2025/26 ze dne 30. října 2024, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1143, pokud jde o zápisy, změny, zrušení, dodržování ochrany, označování a sdělování zeměpisných označení a zaručených tradičních specialit, a kterým se mění prováděcí nařízení (EU) 2019/34, pokud jde o zeměpisná označení v odvětví vína, a kterým se zrušují prováděcí nařízení (EU) č. 668/2014 a (EU) 2021/1236.*
- *Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty a zrušují nařízení Rady (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007.*
- *Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 2019/33, kterým se doplňuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o žádosti o ochranu označení původu, zeměpisných označení a tradičních výrazů v odvětví vína, řízení o námitce, omezení použití, změny specifikace výrobku, zrušení ochrany a označování a obchodní úpravu.*
- *Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 2019/34, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o žádosti o ochranu označení původu, zeměpisných označení a tradičních výrazů v odvětví vína, o řízení o námitce, změny specifikace výrobku, evidenci chráněných názvů, zrušení ochrany a používání symbolů, a k nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1306/2013, pokud jde o vhodný systém kontrol.*

- Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) č. 2019/787, o definici, popisu, obchodní úpravě a označování lihovin, používání názvů lihovin v obchodní úpravě a při označování jiných potravin, ochraně zeměpisných označení lihovin, používání lihu a destilátů zemědělského původu při výrobě alkoholických nápojů a o zrušení nařízení (ES) č. 110/2008.

Řemeslné a průmyslové výrobky:

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2023/2411, o ochraně zeměpisných označení řemeslných a průmyslových výrobků a o změně nařízení (EU) č. 2017/1001 a (EU) č. 2019/1753, které bude v celém rozsahu použitelné ode dne 1. prosince 2025.

Co lze chránit jako označení původu a zeměpisné označení?

Označení původu a zeměpisné označení slouží k ochraně následujících druhů zboží:

- **Zemědělské produkty a potraviny** (určené k lidské spotřebě, např. pivo, sýry, masné výrobky, pekařské výrobky atp.)
- **Vína** (různé druhy výrobků z révy vinné, např. víno, šumivé víno, likérové víno atp.)
- **Lihoviny** (alkoholické nápoje spadající do různých kategorií lihovin, např. rum, ovocný destilát, vodka atp.)
- **Řemeslné a průmyslové výrobky** (tzv. nezemědělské zboží, vyrobené buď zcela ručně, nebo pomocí ručních či digitálních nástrojů, nebo mechanickými prostředky, kdykoli je podíl ruční práce důležitou složkou hotového výrobku, nebo které jsou vyrobené standardizovaným způsobem, včetně sériové výroby a za použití strojů, jako např. přírodní kameny, výrobky ze dřeva, šperky, textilie, krajky, přístroje, sklo, porcelán, kůže atp.)

Naopak **nelze** chránit a nemůže být zapsáno jako označení původu či zeměpisné označení:

- **Označení shodné s existujícím označením původu či zeměpisným označením** (pro stejné zboží, které by v důsledku této shody mohlo vést ke klamným domněnkám o skutečném původu zboží)
- **Označení shodné s všeobecně známou známkou, ochrannou známkou s dobrým jménem nebo zapsanou ochrannou známkou** (které by v důsledku této shody mohlo vést spotřebitele v omyl či ke klamným domněnkám o skutečném původu zboží a skutečné totožnosti produktu)
- **Označení shodné či překrývající se s názvem odrůdy rostliny nebo plemene zvířat** (které by v důsledku této shody mohlo vést spotřebitele ke klamným domněnkám o skutečném původu zboží nebo by došlo k záměně produktů takto označených)

- **Druhový (zduhovělý) výraz** (obecný název druhu zboží, který se stal pro takové zboží běžným názvem a slouží k označení kategorie shodných produktů, přestože se vztahují k místu, regionu nebo zemi, kde byly produkty původně vyrobeny či uvedeny na trh, např. gouda jako typ sýru, whisky jako kategorie lihovin)
- **Homonymní výraz** (název, který se zcela nebo zčásti píše nebo vyslovuje stejně jako již existující zapsané označení původu či zeměpisné označení a pravdivě označuje území, ze kterého zboží pochází, přesto však hrozí, že vyvolá ve spotřebiteli mylnou domněnku o skutečné totožnosti nebo zeměpisném původu zboží)
- **Označení pro výrobky, které jsou v rozporu s veřejným pořádkem.**

Proč usilovat o právní ochranu označení původu a zeměpisného označení?

Označení původu a zeměpisná označení, jakožto práva na označení, chrání produkty před zneužitím a paděláním jiným nezpůsobilým výrobcem a zaručují skutečný původ daného zboží. Právní ochrana označení původu a zeměpisných označení přináší výhody nejen samotným výrobcům a spotřebitelům, ale má za cíl chránit názvy specifických produktů a propagovat jejich jedinečné vlastnosti vyplývající z jejich zeměpisného původu či tradičního know-how.

Výrobcům a producentům označení původu a zeměpisné označení napomáhá:

- chránit názvy produktů před zneužitím a napodobením, neboť název je vyhrazen jen pro produkty skutečně pocházející z určeného území, které splňují definované požadavky na výrobu,
- podporovat malé a střední podniky a zvyšovat pozitivní hospodářský dopad na mikropodniky,
- v dané oblasti využívat kolektivního práva k označení původu nebo zeměpisnému označení, neboť kdokoli, kdo splňuje požadavky na kvalitu, vlastnosti a podmínky na výrobu či zpracování produktu, má právo na užívání označení a umístování označení na obalu zboží,
- zajistit spravedlivou hospodářskou soutěž a konkurenceschopnost,
- chránit označení původu a zeměpisné označení neomezeně v čase a zamezit jeho zdruhovění,
- zajišťovat administrativní ochranu ze strany orgánů veřejné moci,
- zlepšit prodej produktů, získat lepší tržní příležitosti a přispívat k vyšší prodejní ceně produktů,
- propagaci zboží.

Spotřebitelům a zákazníkům označení původu a zeměpisné označení napomáhá tak, že:

- poskytuje bližší informace o vlastnostech produktu a usnadňuje kvalifikovanější a informovanější rozhodování při výběru a nákupu zboží,

- *garantuje a poskytuje spolehlivé informace o původu, kvalitě, autentičnosti a bezpečnosti produktu,*
- *zvyšuje povědomí o pravosti produktů,*
- *je mu zajištěna kontrola v místě výroby produktu a kontrola produktu na trhu a na internetu,*
- *rozsahuje možnosti výběru zboží o produkty se silnou vazbou na danou zeměpisnou oblast.*

Společnosti a veřejnosti označení původu a zeměpisné označení napomáhá tak, že:

- *zvyšuje atraktivitu a udržuje a podporuje zaměstnanost či ekonomické aktivity ve venkovských oblastech a méně rozvinutých regionech, čímž lze bojovat proti jejich vyliďňování,*
- *podporuje zachování místních dovedností, místního know-how a tradičních metod, biodiverzity a udržitelného zemědělství,*
- *zachovává tradice a kulinářské dědictví v daných regionech,*
- *zvyšuje ziskovost a atraktivitu tradičních profesí,*
- *podporuje cestovní ruch a turismus v daném regionu,*
- *chrání a rozvíjí kulturní dědictví v zemědělském, potravinářském, řemeslném a průmyslovém odvětví.*

Zapsaná označení původu a zeměpisná označení jsou chráněna proti:

- *jakémukoliv přímému či nepřímému obchodnímu užití zapsaného označení na produktech, na které se zápis nevztahuje, pokud jsou tyto produkty srovnatelné s produkty zapsanými pod tímto názvem, nebo (tam, kde produkty nejsou srovnatelné) pokud užívání označení těží z dobré pověsti chráněného označení (tj. se zneužívá, oslabuje, zhoršuje nebo poškozuje pověst označení původu nebo zeměpisného označení); to platí i pro případy, kdy jsou tyto produkty používány jako přísada;*
- *každému zneužití, napodobení nebo připomenutí zapsaného názvu označení, i když je skutečný původ produktu uveden nebo i když je chráněný název přeložen nebo provázen výrazem „druh“, „typ“, „způsob“, „jak se vyrábí v“, „napodobenina“, chuť“, „vůně“, „jako“ nebo podobnými výrazy, včetně případů, kdy jsou tyto produkty používány jako přísada;*
- *každému jinému nepravdivému nebo zavádějícímu údaji o provenienci, původu, povaze nebo základních vlastnostech produktu uvedenému na obalu, reklamních materiálech, v dokumentaci nebo informacích uváděných v online prostoru, způsobílému vyvolat nepravdivý či mylný dojem o jeho původu;*
- *všem ostatním praktikám způsobílym uvést spotřebitele v omyl ohledně skutečného původu produktu.*

Ochrana poskytnutá označením původu a zeměpisným označením má za cíl zajistit jejich řádné používání a zabránit praktikám, které by mohly spotřebitele uvádět v omyl, zneužívaly nebo parazitovaly na pověsti označení. To by nebylo možné bez účinného kontrolního mechanismu. **Kontrolní orgány** příslušné k provádění úředních kontrol zabezpečují, že produkty nesoucí označení původu a zeměpisné označení splňují požadavky uvedené ve specifikaci, a zajišťují, aby byla respektována ochrana práv výrobců těchto produktů. V České republice je dle typu produktu touto kontrolou pověřena Státní zemědělská a potravinářská inspekce, Státní veterinární správa ČR, Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský a Česká obchodní inspekce. Tyto kontrolní orgány pravidelně ověřují, zda všechny hospodářské subjekty podílející se na výrobě, skladování, distribuci i prodeji produktů s chráněnými označeními dodržují požadavky vyplývající ze specifikace pro daný produkt a sledují používání názvů označení původu a zeměpisných označení k popisu produktů uváděných na trh, kde je hodnoceno značení a složení produktů. Ochrana se vztahuje i na jazykové mutace zapsaného názvu (např. České pivo – Czech beer). Kontrolní orgány mají pravomoc zamezit nezákonné výrobě nebo prodeji výrobků, které takový název používají, případně by měly jejich výrobu a prodej zastavit.

Kdo si může zapsat označení původu a zeměpisné označení?

O zápis označení původu a zeměpisného označení může požádat sdružení výrobců, případně jednotlivý výrobce.

Sdružení výrobců je jakákoliv právnická osoba sdružující výrobce nebo zpracovatele stejného produktu nebo společníci nebo společníci společnosti vzniklé sdružením výrobců nebo zpracovatelů stejného zboží, která je dobrovolně zřízena z podnětu výrobců a také z nich složena. Výrobce produktu s označením původu nebo zeměpisným označením má právo vstoupit do sdružení výrobců, neboť práva plynoucí z ochrany označení původu a zeměpisného označení mohou uplatňovat všichni způsobilí výrobci ve vymezené zeměpisné oblasti, kteří jsou ochotni dodržovat specifikaci produktu. Výrobci, kteří vyrábějí produkty pod stejným označením, tak mohou díky vzájemné spolupráci dosáhnout silnějšího postavení na trhu.

V některých zeměpisných oblastech může existovat pouze **jednotlivý výrobce** specifického produktu, který lze chránit jako označení původu či zeměpisné označení. Jednotlivý výrobce je jedna fyzická nebo právnická osoba, která prokáže, že je jediným výrobcem či zpracovatelem určitého produktu ve vymezené zeměpisné oblasti, který chce žádost o zápis označení původu a zeměpisného označení podat a daná zeměpisná oblast má vlastnosti, které se výrazně liší od vlastností sousedních oblastí nebo se vlastnosti produktu liší od vlastností produktů vyráběných v sousedních zeměpisných oblastech. Zeměpisná oblast se vztahuje k určité části území či regionu, nikoli k hranicím soukromého pozemku výrobce či zpracovatele.

Jak podat žádost o označení původu a zeměpisné označení?

Žádost o zápis označení původu nebo zeměpisného označení lze podat třemi způsoby: elektronicky, osobně nebo poštou u Úřadu průmyslového vlastnictví.

- V případě elektronického způsobu podání je za řádně podanou považovaná žádost v elektronické podobě s elektronickým podpisem, prostřednictvím datové schránky žadatele nebo prostřednictvím informačního systému veřejné správy za využití přístupu se zaručenou identitou (prostřednictvím Národní identitní autority – NIA).
- Pokud je žádost podaná prostřednictvím veřejné datové sítě (např. e-mailem) bez elektronického podpisu, musí Úřad obdržet její písemný originál nejpozději do 5 dnů.

Co obsahuje žádost o zápis označení původu a zeměpisného označení:

- znění názvu označení původu či zeměpisného označení,
- údaje o žadateli (o sdružení výrobců nebo jednotlivém výrobcí), případně údaje o zástupci žadatele,

K žádosti se povinně předkládají požadované přílohy, doklady a důkazy na podporu tvrzených skutečností.

Žádost musí být podepsána a také za ni musí být uhrazen stanovený správní poplatek.

Úřad průmyslového vlastnictví doporučuje využít formulář žádosti o zápis označení původu a zeměpisného označení v EU, který je dostupný na webových stránkách Úřadu (elektronický formulář pro on-line podání nebo ve vyplnitelném pdf formátu).

Žádost o zápis označení původu nebo zeměpisného označení v EU musí dále obsahovat také 2 dokumenty, a to specifikaci produktu a jednotný dokument. Tyto dokumenty stanovují charakteristické vlastnosti produktu a podmínky způsobu výroby produktu, prostřednictvím kterých je umožněno zkontrolovat příslušné požadavky na kvalitu a vlastnosti produktu a výrobní postupy týkající se daného označení ze strany určených kontrolních orgánů.

Specifikace je dokument, který obsahuje:

- název, který má být chráněn (tedy název používaný v obchodním styku nebo v běžném jazyce k popisu produktu ve vymezené zeměpisné oblasti),
- druh či kategorii produktu,
- popis produktu (uvádí se základní vlastnosti produktu, tj. fyzikální, chemické, mikrobiologické nebo organoleptické vlastnosti, případně včetně surovin používaných k výrobě produktu),
- vymezení zeměpisné oblasti (podle např. geografických prvků nebo správního členění),

- důkaz o tom, že produkt pochází z uvedené zeměpisné oblasti (kontrolní a evidenční mechanismy),
- popis metody výroby produktu (případně uvedení používaných tradičních či zvláštních metod a autentických a neměnných místních výrobních postupů),
- údaje o balení, pokud se uplatňují nějaká zvláštní pravidla,
- souvislost mezi danou jakostí, pověstí či jinou vlastností produktu a jeho zeměpisným původem,
- název a adresu kontrolního orgánu (a případně dalších subjektů, které ověřují soulad s ustanoveními specifikace produktu),
- případná zvláštní pravidla pro označování,
- další náležitosti stanovené a požadované národními, unijními předpisy nebo sdružením výrobců.

Přesné požadavky na specifikaci se odvíjí od charakteru produktu a vychází z uvedených nařízení (např. u specifikace vína je nutné dále doplnit informace o maximálním hektarovém výnosu a o označení moštové odrůdy nebo odrůd, ze kterých se dané víno vyrábí atp.). Rozsah specifikace není omezen, ale neměl by být zbytečně rozsáhlý.

Jednotný dokument shrnuje hlavní body specifikace produktu (tzv. zkrácená specifikace) s uvedením všech základních podstatných informací, a to:

- název označení původu nebo zeměpisného označení,
- druh produktu,
- popis produktu (případně včetně zvláštních informací a pravidel týkajících se použitých surovin, balení, krájení a označování atp.),
- stručné vymezení zeměpisné oblasti,
- popis souvislosti mezi produktem a vymezenou zeměpisnou oblastí (včetně případně zvláštních údajů týkajících se popisu produktu nebo způsobu výroby či metody produkce, které uvedenou souvislost odůvodňují).

Jednotný dokument by měl být stručný, tj. neměl by přesahovat 2 500 slov, neboť se zveřejňuje v rejstříku EU, je překládán do všech jazyků používaných v Evropské unii a slouží mimo jiné národním i zahraničním kontrolním orgánům.

Na webových stránkách Úřadu průmyslového vlastnictví jsou dostupné i **praktické návody**, jak sestavit a zpracovat dokument specifikace a jednotný dokument.

K žádostem se také přikládají **doklady a důkazy**, které mají prokázat správnost a věro-hodnost tvrzení a podporovat tvrzené skutečnosti uvedené ve specifikaci a jednotném dokumentu (např. doklady prokazující získanou pověst atp.), což mohou být různé typy dokumentů, např. mapy, kopie článků z tisku či internetových odkazů, laboratorní rozborů, ocenění, knihy.

Dále musí být k žádosti předloženo **závazné stanovisko kontrolního orgánu** oprávněného ke kontrole specifikace, tj. příslušného dle typu produktu, např. Státní zemědělské a potravinářské inspekce, Státní veterinární správy ČR, Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského nebo České obchodní inspekce.

Jak probíhá řízení o žádosti?

Prostřednictvím Úřadu průmyslového vlastnictví se podávají žádosti o zápis označení původu a zeměpisného označení, které má být chráněno na úrovni EU.

Řízení o žádosti o zápis označení původu a zeměpisného označení v EU má 2 fáze, a to vnitrostátní (národní) fázi řízení a fázi řízení na úrovni EU, která probíhá v případě zemědělského zboží před Evropskou komisí a v případě nezemědělského zboží před Evropským úřadem pro duševní vlastnictví (dále jen Komise a EUIPO).

1. **Vnitrostátní (národní) řízení o žádosti** o zápis označení původu nebo zeměpisného označení je vedeno před Úřadem průmyslového vlastnictví. Úřad přezkoumá žádost a ověří, zda žádost splňuje předepsané požadavky a zda obsahuje nezbytné dokumenty, přílohy a doklady nutné k zápisu. V případě zemědělského zboží Úřad požádá Ministerstvo zemědělství o vyjádření k žádosti, zda název, jehož zápis je požadován, neobsahuje název, který zdruhověl, název odrůdy rostlin nebo plemene zvířat, nebo název homonymní. V případě, že Úřad zjistí, že je žádost o zápis neúplná či nesprávná, umožní žadateli, aby ve lhůtě 2 měsíců žádost doplnil nebo opravil.
 - Pokud je přezkumem zjištěno, že označení je vyloučeno ze zápisu nebo nesplňuje předepsané podmínky, Úřad žádost zamítne.
 - Pokud nedojde k odstranění nedostatků žádosti, tj. žádost i nadále nesplňuje požadavky a/nebo neobsahuje nezbytné dokumenty, Úřad řízení o žádosti o zápis označení zastaví.
 - Pokud žádost splňuje náležitosti i předepsané požadavky a obsahuje povinné doklady, Úřad zveřejní takovou žádost spolu se specifikací a jednotným dokumentem ve Věstníku Úřadu.
- **Vnitrostátní námitkové řízení** začíná ode dne zveřejnění žádosti o zápis ve Věstníku Úřadu. Námitky proti žádosti o zápis označení může písemně podat kdokoliv, kdo prokáže, že má oprávněný zájem a má sídlo nebo bydliště v ČR, a to ve lhůtě 3 měsíců ode dne zveřejnění žádosti. Námitky jsou přípustné, pokud obsahují důvody spolu s důkazy, že označení nesplňuje podmínky nutné pro zápis do rejstříku chráněných označení původu a chráněných zeměpisných označení EU, a to např. označení nesplňuje definici nebo předepsané požadavky a/nebo označení je druhovým výrazem, homonymem existujícího označení původu nebo zeměpisného označení či by takové označení mohlo uvést spotřebitele v omyl v souvislosti s již existující ochrannou známkou s dobrým jménem/všeobecně známou známkou, odrůdou rostlin či plemenem zvířat a/nebo zápis označení by ohrozil existenci totožného nebo podobného názvu užívaného v obchodním styku či ochranné známky nebo existenci produktu, které se po dobu

nejméně pět let přede dnem zveřejnění žádosti o zápis nacházely na trhu v souladu s právem.

- Pokud Úřad shledá námitky jako nepřipustné, námitky zamítne.
 - Pokud Úřad shledá námitky jako přípustné, vyzve žadatele k vyjádření k podaným námitkám a současně jej vyzve, aby smírným jednáním s namítajícím rozpor odstranili.
 - Pokud se nepodaří rozpor mezi žadatelem a namítajícím odstranit, Úřad s ohledem na důvody námitek požádá Ministerstvo zemědělství ČR o vyjádření nebo kontrolní orgán o vydání závazného stanoviska. V případě, že námitky podané proti zápisu žádosti jsou důvodné, Úřad žádost o zápis označení zamítne a žádost Komisi nebo EUIPO nepostoupí.
 - Pokud byl v rámci smírného jednání rozpor mezi žadatelem a namítajícím odstraněn, Úřad rozhodne o postoupení žádosti a zveřejní specifikaci produktu v elektronické podobě na svých internetových stránkách.
2. **Řízení na úrovni EU o žádosti** o zápis označení původu nebo zeměpisného označení je vedeno před Komisí nebo EUIPO. Komise nebo EUIPO přezkoumá a posoudí, zda předložená žádost obsahuje požadované náležitosti. Doba přezkumu by neměla být delší než 6 měsíců.
- Pokud Komise nebo EUIPO zjistí, že žádost obsahuje zjevné chyby či nesrovnalosti, vyzve žadatele prostřednictvím Úřadu k provedení opravy nebo objasnění dané nesrovnalosti.
 - Pokud Komise nebo EUIPO během přezkumu zjistí, že nebyly splněny předepsané podmínky pro zápis označení, žádost o zápis zamítne.
 - Pokud Komise nebo EUIPO shledá, že žádost o zápis splňuje podmínky a předepsané požadavky, zveřejní žádost spolu s jednotným dokumentem a odkazem na zveřejněnou specifikaci produktu pro účely námitkového řízení v EU.
- **Námitkové řízení na úrovni EU** začíná ode dne zveřejnění žádosti v Úředním věstníku EU (pro zemědělské zboží) nebo unijním rejstříku EU vedeným EUIPO (pro nezemědělské zboží). Odůvodněné námitky proti žádosti může písemně podat kdokoliv, kdo prokáže, že má oprávněný zájem a má sídlo nebo bydliště v jiném členském státě EU než v ČR, nebo ve třetí zemi, a to ve lhůtě 3 měsíců ode dne zveřejnění žádosti. Evropská komise posoudí přípustnost odůvodněných námitek na základě stanovených důvodů pro námitky.
- Pokud Komise nebo EUIPO neobdrží žádné přípustné námitky, označení původu nebo zeměpisné označení zapíše do příslušného rejstříku EU.
 - Pokud Komise nebo EUIPO shledá, že námitky jsou přípustné, do 5 měsíců ode dne zveřejnění žádosti v Úředním věstníku EU nebo unijním rejstříku EU vyzve namítajícího a Úřad s žadatelem, aby ve lhůtě nejdéle 3 měsíců vedli náležité konzultace (tato lhůta může být na žádost prodloužena maximálně o další 3 měsíce).

- Pokud není ve lhůtě dosaženo dohody, Komise nebo EUIPO na základě výsledků konzultace vydá rozhodnutí o zamítnutí žádosti nebo rozhodne o zápisu.
- V případě kladného vyřízení Komise nebo EUIPO zapíše název do příslušného rejstříku chráněných označení původu a chráněných zeměpisných označení EU, čímž je daný název označení původu nebo zeměpisného označení chráněn na celém území EU.

Řízení o **mezinárodní** žádosti označení původu a zeměpisného označení se může týkat pouze takových označení původu nebo zeměpisných označení, která jsou již zapsaná a chráněná v EU. Více je vysvětleno v kapitole o ochraně označení původu a zeměpisných označení v zahraničí.

Jaká je doba platnosti označení původu a zeměpisného označení?

Doba ochrany označení původu a zeměpisného označení není nijak časově omezená. Na rozdíl od ostatních průmyslových práv (patenty, užité vzory, průmyslové vzory a ochranné známky) se neplatí žádné obnovovací ani udržovací poplatky.

Označení původu a zeměpisné označení je platné do doby, dokud nedojde ke zrušení zápisu označení původu nebo zeměpisného označení.

Označení původu nebo zeměpisné označení zapsané **v EU** pocházející z České republiky se na základě odůvodněné žádosti podané u Úřadu zruší, pokud:

- není zajištěn soulad produktu s podmínkami specifikace nebo
- po dobu nejméně 7 let (pro zemědělské zboží) nebo 5 let (pro nezemědělské zboží) není na trh uveden žádný produkt nesoucí dané chráněné označení původu nebo chráněné zeměpisné označení.

Žádost o zrušení zápisu může být s ohledem na důvod zrušení podána výrobcí daného produktu, osobou, která má oprávněný zájem na zrušení a z vlastního podnětu i Úřadem, Komisí nebo EUIPO. Žádost o zrušení zápisu musí být odůvodněna a případně k ní musí být připojeny důkazy pro zrušení zápisu.

Úřad odůvodněnou žádost o zrušení zápisu v EU zveřejní ve Věstníku. Proti žádosti o zrušení zápisu lze podat námitky ve lhůtě 3 měsíců od zveřejnění ve Věstníku.

Námitky proti žádosti o zrušení může písemně podat kdokoliv, kdo prokáže, že má oprávněný zájem.

Námitky jsou přípustné, pokud obsahují důvody spolu s důkazy, že označení původu či zeměpisné označení splňuje i nadále stanovené podmínky, které jsou potřeba pro zápis do rejstříku chráněných označení původu a chráněných zeměpisných označení EU.

- Pokud namítající neprokáže, že je osobou, která má oprávněný zájem, Úřad námitky rozhodnutím zamítne.

- Pokud Úřad shledá námitky jako přípustné, předloží podané námitky proti zrušení držiteli označení původu či zeměpisného označení k vyjádření a současně jej vyzve, aby smírným jednáním s žadatelem o zrušení unijního zápisu a s namítajícím rozpor odstranili.
- Pokud mezi žadatelem, tuzemským držitelem označení původu či zeměpisného označení a tím, kdo uplatnil námitku, byl rozpor odstraněn, má se za to, že žádost o zrušení byla vzata zpět.
- Pokud se rozpor týkající se specifikace produktu nepodaří mezi stranami odstranit, Úřad vyzve kontrolní orgán o vydání závazného stanoviska.
- Pokud označení původu či zeměpisné označení splňuje podmínky nutné pro zápis označení do rejstříku EU, Úřad žádost o zrušení zamítne a Komisi nebo EUIPO ji nepředá.
- Pokud označení původu či zeměpisné označení nesplňuje podmínky nutné pro zápis označení do rejstříku, Úřad postoupí žádost o zrušení unijního zápisu Komisi nebo EUIPO k dalšímu řízení.

Komise nebo EUIPO postupuje v řízení o žádosti o zrušení zápisu podobným způsobem jako v řízení o žádosti o zápis označení původu a zeměpisného označení, tzn. včetně **námitkového řízení na úrovni EU**. Námitky proti zrušení zápisu jsou přípustné pouze tehdy, pokud odůvodňují a prokazují, že namítající, tj. kdokoliv, kdo prokáže svůj oprávněný zájem a má sídlo nebo bydliště v jiném členském státě EU než v ČR, nebo ve třetí zemi, na zapsaný název trvale komerčně spoléhá.

Mezinárodně zapsané označení původu nebo zeměpisné označení lze kdykoliv zrušit podáním žádosti o zrušení mezinárodního zápisu skrze Úřad k Mezinárodnímu úřadu Světové organizace duševního vlastnictví (WIPO), a to na žádost výrobců, z vlastního podnětu Úřadu nebo z důvodu, že dané označení již není v ČR nebo EU chráněno.

Lze upravit či změnit zapsané označení původu a zeměpisné označení?

U zapsaného označení původu a zeměpisného označení **v EU** u zboží pocházejícího z České republiky lze na žádost sdružení výrobců, příp. jednotlivého výrobce, s oprávněným zájmem, požádat u Úřadu o změnu specifikace (případně o související změnu v jednotném dokumentu). Změna specifikace se dělí do dvou kategorií, a to změna specifikace vyžadující řízení na úrovni EU a změna nevyžadující řízení na úrovni EU (tzv. standardní změna).

- **Změnou specifikace vyžadující řízení na úrovni EU** lze dosáhnout změny názvu označení původu či zeměpisného označení nebo změnu v používání tohoto názvu, změny ovlivňující souvislosti mezi danou jakostí, pověstí či jinou vlastností produktu a jeho zeměpisným původem a/nebo změny přinášející další omezení pro uvádění daného produktu na trh. Řízení o změnách specifikace na úrovni EU vyžaduje námitkové řízení na úrovni EU a změny tedy schvaluje Komise nebo EUIPO.

- **Změnou nevyžadující řízení na úrovni EU, tj. standardní změnou**, je jakákoliv změna specifikace produktu, která nezahrnuje změnu prováděnou na úrovni Unie. Řízení o standardní změně nevyžaduje námitkové řízení na úrovni EU, neboť se řeší pouze na úrovni členských států, tj. změny schvaluje Úřad průmyslového vlastnictví, které pak pouze oznámí Komisi nebo EUIPO.
- Zvláštním druhem standardní změny je dočasná změna specifikace, pokud jsou důvodem dočasné změny uložena hygienická a rostlinolékařská opatření ze strany orgánů veřejné moci nebo důvod dočasné změny souvisí s přírodní katastrofou či výjimečnými událostmi ovlivňující trh (např. omezení dodávek surovin), které jsou formálně uznány orgány veřejné moci.

Žádost o změnu specifikace vyžadující řízení na úrovni EU a žádost o standardní změnu se podává u Úřadu a k žádosti musí být přiloženo i **závazné stanovisko kontrolního orgánu** oprávněného ke kontrole specifikace. Samotná žádost o změnu obsahuje podle druhu změny kromě základních údajů, jako je např. název označení původu či zeměpisného označení, kterého se změna týká, údaje o žadateli a popis oprávněného zájmu žadatele, především popis a důvody pro každou navrhovanou změnu obsahu specifikace produktu s uvedením části specifikace produktu, které se změna týká, a vysvětlení, že změna spadá pod definici změny prováděné na úrovni EU či změny standardní. Pokud navrhované změny ovlivní obsah jednotného dokumentu, je nutné v žádosti uvést i části jednotného dokumentu, jichž se změna týká a předložit k žádosti upravený jednotný dokument.

Úřad žádost o změnu specifikace zveřejní ve Věstníku. Námitky proti žádosti o změnu specifikace může podat kdokoliv, kdo prokáže, že má oprávněný zájem, a to ve lhůtě 3 měsíců od zveřejnění ve Věstníku.

Námitky jsou přípustné, pokud obsahují důvody spolu s důkazy, že označení původu či zeměpisné označení nesplňuje stanovené podmínky pro zápis do rejstříku označení původu a zeměpisných označení EU.

- Pokud Úřad shledá námitky jako nepřipustné, námitky zamítne.
- Pokud Úřad shledá námitky jako přípustné, vyzve žadatele k vyjádření k podaným námitkám proti změně specifikace a současně jej vyzve, aby smírným jednáním s namítajícím rozpor odstranili.
- Pokud se nepodaří rozpor mezi žadatelem a namítajícím odstranit, Úřad o námitkách proti změně specifikace rozhodne na základě Úřadem vyžádaného závazného stanoviska kontrolního orgánu o splnění podmínek pro změnu specifikace. V případě, že námitky podané proti změně specifikace jsou důvodné, Úřad žádost o změnu specifikace zamítne a k dalšímu řízení před Komisí nebo EUIPO ji nepředá.
- Pokud byl v rámci smírného jednání rozpor mezi žadatelem a namítajícím odstraněn, má se za to, že námitka byla vzata zpět a Úřad rozhodne o postoupení žádosti Evropské komisi pro další řízení, nebo u standardní změny rozhodne o změně a tuto změnu Komisi nebo EUIPO pouze oznámí. Úřad zveřejní změněnou specifikaci produktu v elektronické podobě.

- Komise nebo EUIPO přezkoumá předanou nebo oznámenou žádost o změně specifikace se zaměřením na navrhované změny. Komise nebo EUIPO může skrze Úřad vyzvat žadatele k dalším úpravám specifikace produktu.
- Pokud Komise nebo EUIPO shledá, že žádost o změnu specifikace je nepřipustná, oznámí Úřadu důvody nepřipustnosti takové žádosti.

Komise nebo EUIPO postupuje u žádosti o změnu specifikace na úrovni EU podobným způsobem jako v řízení o zápis označení původu a zeměpisného označení na úrovni EU.

Pokud Komise nebo EUIPO u oznámené **standardní změny** rozhodnutí Úřadu zruší, Úřad je povinen provést nové řízení o standardní změně specifikace a vydat nové rozhodnutí.

U **mezinárodně** zapsaného označení původu a mezinárodního zeměpisného označení lze na žádost oprávněného sdružení výrobců, příp. jednotlivého výrobce, požádat prostřednictvím Úřadu o změny v rejstříku Světové organizace duševního vlastnictví (WIPO).

Jak lze získat ochranu označení původu nebo zeměpisného označení v zahraničí?

Ochranu označení původu a zeměpisného označení lze získat nejen v Evropské unii, ale i v dalších zemích světa, a to díky tomu, že Česká republika a Evropská unie je smluvní stranou Lisabonské dohody na ochranu označení původu a jejich mezinárodního zápisu a Ženevského aktu Lisabonské dohody o označeních původu a zeměpisných označení (tzv. Lisabonský systém). Ochranu označení původu a zeměpisného označení v zahraničí je možno také získat pomocí bilaterálních obchodních dohod uzavíraných mezi Evropskou unií a třetími zeměmi.

Pokud si chce sdružení výrobců nebo jednotlivý výrobce zajistit ochranu svého označení původu či zeměpisného označení mimo území Evropské unie, může za určitých podmínek podat u Úřadu průmyslového vlastnictví **žádost o mezinárodní zápis označení původu nebo zeměpisného označení** do mezinárodního rejstříku Světové organizace duševního vlastnictví (WIPO). Tímto je možné na základě jediné žádosti získat ochranu označení původu a zeměpisného označení až v 72 zemích světa. Seznam členů Lisabonského systému je dostupný na oficiálních stránkách Světové organizace duševního vlastnictví (WIPO), a to na <https://www.wipo.int/lisbon/> a patří mezi ně např. Albánie, Izrael, Kambodža, Peru, Mexiko, Omán, Ruská federace, Srbsko, Švýcarsko, země Africké organizace pro duševní vlastnictví apod.

Žádost o zápis označení původu nebo zeměpisného označení do mezinárodního rejstříku je podmíněna zápisem označení původu nebo zeměpisného označení v EU.

Žádost o mezinárodní zápis se podává prostřednictvím Úřadu průmyslového vlastnictví ke Komisi nebo EUIPO, kteří tuto žádost o mezinárodní zápis přezkoumají a předloží Mezinárodnímu úřadu Světové organizace duševního vlastnictví (WIPO).

Řízení o žádosti o mezinárodní zápis dále probíhá před Mezinárodním úřadem Světové organizace duševního vlastnictví (WIPO), který po kontrole náležitostí žádosti a uhrazení poplatků provede zápis do mezinárodního rejstříku a následně o něm vyrozumí ostatní země Lisabonského systému. Jednotlivé země následně rozhodnou o udělení či odmítnutí ochrany mezinárodně zapsanému označení původu nebo zeměpisnému označení na svém území.

Právní předpisy:

- Lisabonská dohoda na ochranu označení původu a o jejich mezinárodním zápisu a Ženevský akt Lisabonské dohody o označeních původu a zeměpisných označeních
- Společný prováděcí řád k Lisabonské dohodě o ochraně označení původu a jejich mezinárodním zápisu a k Ženevskému aktu Lisabonské dohody o označeních původu a zeměpisných označeních
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2019/1753, o opatřeních Unie po jejím přistoupení k Ženevskému aktu Lisabonské dohody o označeních původu a zeměpisných označeních (v právních předpisech EU)
- Zákon č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení a o změně zákona o ochraně spotřebitele, v pozdějším znění.

Jaké jsou základní správní poplatky?

Výši správních poplatků vztahujících se k označení původu a zeměpisným označením stanovuje zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích.

Za podání žádosti o zápis označení původu nebo zeměpisného označení v EU je stanoven správní poplatek 1 000 Kč.

Za podání žádosti o mezinárodní zápis označení původu nebo zeměpisného označení je správní poplatek 2 500 Kč.

- Poplatky ve švýcarských francích placené Mezinárodnímu úřadu Světové organizace duševního vlastnictví (WIPO) jsou uvedeny ve zvláštním sazebníku, který je k dispozici v informačním středisku Úřadu, na internetových stránkách Úřadu a rovněž je přístupný na internetových stránkách Světové organizace duševního vlastnictví (WIPO) www.wipo.int v sekci Fees and Payments – Lisbon System.
- Jakákoliv země Ženevského aktu Lisabonské dohody si může stanovit individuální poplatky, které je nutné uhradit, aby mohla být v dané zemi poskytnuta mezinárodní ochrana označení původu či zeměpisnému označení. Stanovenou výši individuálních poplatků pro jednotlivé země lze nalézt na webových stránkách Světové organizace duševního vlastnictví (WIPO) v sekci Fees.

Je-li žádost podána prostřednictvím informačního systému veřejné správy za využití přístupu se zaručenou identitou (NIA), sníží Úřad správní poplatek o 20 %, nejvýše však o 1 000 Kč.

Kde můžete získat další informace?

- *Studovna pro veřejnost*
- *Informační středisko*

Pracovníci informačního střediska jsou připraveni odpovídat na dotazy související s ochranou průmyslového vlastnictví, poskytují všeobecné informace o jednotlivých institutech průmyslového práva, formálních požadavcích na žádosti či okolnostech řízení o těchto žádostech a o správních poplatcích. Informační středisko lze navštívit osobně každý pracovní den nebo jej využít telefonicky na čísle 220 383 120.

- *Internet*

Informace o činnosti a službách Úřadu můžete získat také na internetu na adrese upv.gov.cz.

Na svých webových stránkách Úřad zpřístupňuje informace o jednotlivých předmětech průmyslového vlastnictví, poskytovaných službách, základních právních předpisech a činnosti Institutu průmyslově právní výchovy. Součástí prezentace jednotlivých předmětů průmyslového vlastnictví jsou rovněž elektronicky vyplnitelné přihlašovací formuláře a formuláře žádostí, které je možno využít i pro on-line podání. Na internetových stránkách Úřadu jsou veřejnosti dostupné databáze označení původu a zeměpisných označení, v nichž je možné provádět bezplatně informativní rešerše.

Jedná se o databáze Evropské unie a Světové organizace duševního vlastnictví, eAmbrosia (Evropská komise), Lisbon Express (WIPO) a Glview (EUIPO). Dále Úřad vede databázi, ve které jsou dostupné specifikace českých označení původu a zeměpisných označení chráněných v EU.

Úřad průmyslového vlastnictví

Antonína Čermáka 2a

160 68 Praha 6-Bubeneč

tel.: 220 383 xxx (provolba)
220 383 111 ústředna
220 383 129 studovna pro veřejnost
220 383 120 Informační středisko
ix6aa38 datová schránka

e-mail: objednavky@upv.gov.cz
posta@upv.gov.cz
helpdesk@upv.gov.cz
studovna@upv.gov.cz

Internet: upv.gov.cz

Úřední hodiny studovny pro veřejnost a informačního střediska:

Pondělí 8:00–17:00

Úterý 8:00–15:00

Středa 8:00–17:00

Čtvrtek 8:00–15:00

Pátek 8:00–14:00

Aktuální úřední hodiny jsou uvedeny na internetových stránkách Úřadu – upv.gov.cz

Patentoví zástupci a advokáti:

Patentoví zástupci a advokáti poskytují odborné rady a pomoc fyzickým a právnickým osobám v záležitostech z oblasti průmyslového vlastnictví, zajišťují vypracování přihlášek, jejich podání a zastupování při řízení před Úřadem.

Komora patentových zástupců

Gorkého 12

602 00 Brno

tel.: 541 248 246

datová schránka: xafadiv

e-mail: kpz@patentovizastupci.cz

www.patzastupci.cz

Česká advokátní komora

Národní 16

110 00 Praha 1

tel.: 273 193 111

e-mail: sekretariat@cak.cz

www.cak.cz

